

عنوان مقاله:

چکیده نگاری نقوش به کار رفته در بافته های عشایر ایلسون استان اردبیل

محل انتشار:

دوفصلنامه دانش هنرهای تجسمی، دوره 3، شماره 1 (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسنده:

مریم کیان - عضو هیئت علمی پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی، ایران

خلاصه مقاله:

قوش زیراندازهای عشایر ایلسون، بازنمایی ویژگی‌های اساسی عناصر طبیعی محیط زندگی بافندگان است. آنها بر طبق یک شیوه‌ی شفاهی و ذهنی، نقوشی را به صورت خطوط محیطی بر بافته ها چکیده نگاری کرده اند. این بافته ها نقوش ساده ای دارند که توصیف خاص و دقیق از یک واقعه در زمانی خاص نیست و اغلب نمایی متاثر از شیوه زیست آنهاست. در نقوش حیوانی حالت‌هایی مشابه جانورنگاری پیشاتاریخی مشاهده می شود که نشانه هایی از واقعیت و اغراق در برخی ویژگی‌های آنها قابل بازشناسی است. آنچه آثار هنری ایرانی را به لحاظ سبک، مقیاس و کارکرد در ریشه به هم مربوط می‌کند، عدم رغبت هنرمندان ایرانی به تقلید از طبیعت و تاکید او بر بیان مفاهیم ذهنی و نمادین است. این شیوه درک نقش از طبیعت است، ولی بافنده خلاق عشایری، بر اساس اصول و قواعدی که هیچ‌گاه مکتوب نشده ولی بارها تجربه شده، درمی‌یابد که نقش ذهنی را چگونه باید آنقدر ساده کرد که ویژگی‌های اصلی موضوع از دست نرود. در این خصوص دو عامل مهم یکی توانایی فردی و دیگری ظرفیت روحی (یا تجربیات باطنی) نقش دارند. گروهی این تجربیات باطنی را بداهه‌پردازی و گروهی دیگر آن را شهود می‌خوانند. نقوش و طرح های این عشایر اغلب نام بومی دارند و به جز واژه های ترکی، کلمات و اصطلاحات آذربایجانی، روسی و فارسی نیز به کار می‌رود و گاهی عدم تلفظ صحیح واژه، اصطلاحات به کلمات دیگر تبدیل شده که با ظاهر نقش همخوانی ندارد. رویکرد این پژوهش توصیفی- تحلیلی است که از طریق مطالعه میدانی جمع آوری شده است. این پژوهش از این لحاظ دارای اهمیت است که مطالب آن از بررسی نمونه های بسیاری که از طریق مطالعه میدانی تصویر برداری و سپس نقوش، طراحی شده اند، حاصل آمده و توانسته به نکاتی که از دید سایر محققان دور مانده، اشاره ای داشته باشد. از همین روست که منابع کتابخانه ای زیادی در نگارش آن مورد استفاده قرار نگرفته است. به طور کلی نتایج حاصل از انجام تحقیق حاضر اذعان داشت که به نظر می‌رسد بافنده عشایری قادر است به واسطه نوعی بداهه‌نگاری، تصویری از طبیعت را در ذهن ثبت کند و سپس آنها را بر طبق یک شیوه قراردادی، ویژگی‌های اساسی عناصر موجود در طبیعت را بازنمایی کرده و به نقش‌های هندسی ساده تبدیل کند و به عبارت دیگر آنها را چکیده نگاری کند.

کلمات کلیدی:

عشایر ایلسون اردبیل، بداهه سازی، چکیده نگاری، ذهنی بافی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1478848>

